

O idee, o conferință, un volum

În perioada 21-30 august 2020 s-a desfășurat la Râșnov ediția a IX-a a Școlii de vară Astra din cadrul Festivalului de Film și Istorie Râșnov (www.ffir.ro), susținută de Black Sea Trust. Înainte de începerea evenimentului, echipele constituite în câteva dintre centrele universitare importante din România și Republica Moldova au propus o serie de idei de proiecte care urmau să fie elaborate pe parcursul Școlii de vară, respectiv să fie implementate după finalizarea acestora.

Echipele de la Chișinău – coordonată de Prof. univ. dr. habil. Sergiu Musteață, de la Facultatea de Filologie și Istorie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău – a fost formată din Diana Stroici (de la Facultatea de Filologie și Istorie, Specialitatea Istorie și Geografie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău; Facultatea de Arte Plastice și Design, Specialitatea Arte Decorative) și Maria Puiu (Facultatea de Filologie și Istorie, Specialitatea Istorie și Geografie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău). Echipa și-a propus inițial să organizeze o conferință națională având ca tematică *Războiul de pe Nistru din 1992*, pentru a marca împlinirea a 29 de ani de la începerea conflictului. Ulterior, datorită interesului față de subiect pe care l-au manifestat cercetători din afara Republicii Moldova, s-a decis ca evenimentul să fie unul internațional. Din păcate, evoluția pandemiei de Covid-19 nu a permis desfășurarea conferinței în format tradițional, cu prezență fizică, motiv pentru care s-a optat pentru varianta on-line, prin intermediul platformei Google Meet. Astfel, între 5-6 martie 2021 a avut loc Conferința Internațională „Războiul de pe Nistru din 1992: cauze, desfășurare și consecințe”, având ca organizatori Asociația Națională a Tinerilor Istorigi din Moldova, Facultatea de Filologie și Istorie din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Chișinău și Fundația Culturală Memoria din București.

Participanții la conferință au fost atât cercetători consacrați ai temei, cât și tineri studenți, de la instituții de prestigiu din Republica Moldova, România, Canada și Ucraina. Printre comunicatori s-au numărat personalități din Republica Moldova și Ucraina, cum ar fi: Victor Catan, ex-ministrul al Afacerilor Interne, ex-co-președinte al Comisiei Unificate de Control, general-maior poliție, Alexandru Tănase, ex-președinte al Curții Constituționale a Republicii Moldova, Alexandru Postica, Asociația Promo-LEX și Alexandr Grigorievici Davidenko, președinte al Asociației Internaționale a ofițerilor organelor de combatere a crimei organizate „CENTRUL” din Ucraina. Comunicările au fost prezentate în cadrul a patru sesiuni. Astfel, la sesiunea 1 – *Apariția separatismului și a*

conflictelor în spațiul post-sovietic – 3 comunicări; sesiunea 2 – *Conflictul militar de pe Nistru din 1992* – 4 comunicări; sesiunea 3 – *Soluționarea „conflictului înghețat”: implicarea Federației Ruse, SUA, României, UE, OSCE și a altor agenți internaționali în procesul negocierilor* – 6 comunicări; Sesiunea 4 – *Evenimentele din 1992 în manualele școlare de istorie de pe ambele maluri ale Nistrului* – 4 comunicări. Totodată, în cadrul conferinței au fost prezentate și trei apariții editoriale pe tema conflictului de pe Nistru: *Războiul din Transnistria: mărturii de istorie orală* (coord. Tetiana Toma), vol. 1, Galați, Galați University Press, 2020; Mihai Gribincea, *Trupele ruse de ocupație în Republica Moldova*, vol. 1, Chișinău, Editura Cartier, 2020 și Lidia Prisac, *Istoriografia separatismului transnistrean (1989-2005)*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Chișinău, Lexon-Prim, 2021.

Interesul ridicat pentru tema abordată (peste 40 de participanți în prima zi și peste 25 a doua zi) a determinat, grație organizatorilor și cu sprijinul Black Sea Trust, publicarea lucrărilor prezentate într-un volum al revistei *Plural. History. Culture. Society* (<https://plural.upsc.md/>). S-a stabilit, de asemenea, și organizarea unei noi ediții a acestei conferințe tematice, în 3-4 martie 2022, la data împlinirii a 30 de ani de la declanșarea conflictului de pe Nistru.

Așa cum se poate observa, subiectele celor **15** lucrări din volumul de față (la care se adaugă și două recenzii) se remarcă prin diversitate, acoperind un spectru tematic larg și oferind atât specialiștilor, cât și altor categorii de cititori, posibilitatea unei mai bune înțelegeri a trecutului care a stat la baza izbucnirii acestui conflict, a contextului în care s-a derulat și, nu în ultimul rând, a consecințelor care continuă până în zilele noastre.

Astfel, amploarea acestei abordări tematice este justificată, ținând cont de repercusiunile conflictului care influențează realitățile geopolitice din zonă și, implicit, viața locuitorilor, în raport cu o cunoaștere limitată a subiectului. În aceste condiții apreciem în mod special necesitatea unor astfel de evenimente științifice și, în egală măsură, a unor volume tematice. Pentru că într-o lume globalizată, în care „efectul fluturului” este tot mai vizibil, a ști și mai ales a înțelege realitățile la nivel global, dar mai ales pe cele din proximitate este imperios necesar din perspectiva impactului major pe care îl au în mod nemijlocit și asupra vieților noastre. Drept dovadă, amintim că recent, în aprilie 2021, Rusia a desfășurat ample exerciții militare în Crimeea, trezind îngrijorarea marilor cancelarii occidentale și nu numai. Or, și prezența trupelor rusești în regiunea transnistreană ar trebui să reprezinte, în egală măsură, un motiv de atenție.

Așadar, dincolo de problemele curente care ne ocupă majoritatea timpului și de ritmul vieții cotidiene care înregistrează o accelerare fără precedent, ar trebui să ne găsim răgaz și pentru a arunca, din când în când, o privire spre

trecut, pentru că legătura dintre trecut și prezent este mult prea puternică și ne poate ajuta să înțelegem mai bine realitatea în care trăim, dar, mai ales, ne oferă o bază de cunoștințe indispensabile pe care să ne construim viitorul, evitând să mai facem greșelile înaintașilor.

Conferința Internațională „Războiul de pe Nistru din 1992: cauze, desfășurare și consecințe” a pornit, așadar, de la ideea unui proiect studentesc, care, deși a fost nevoit să se adapteze situației pandemice, a fost implementat cu succes. Așa cum reiese din programul evenimentului prezentat, rezultatul acestei reuniuni științifice a fost mai mult decât apreciabil și a constituit o dovadă în plus că o idee bună poate fi implementată dacă beneficiază de un sprijin minim și de mult entuziasm. Volumul de față valorifică materialele prezentate și oferă posibilitatea unui public mai larg să afle mai multe despre acest subiect important al istoriei noastre recente.

În încheiere, ne exprimăm speranța că evenimentul științific din 5-6 martie 2021, completat, în mod fericit, de prezentul proiect editorial, va reprezenta un punct de referință în istoriografia conflictului transnistrean și se va constitui și într-un posibil model care să îi inspire și pe alți studenți sau cercetători preocupați de istoria recentă.

Dr. habil. **Cosmin Budeancă**

Coordonator de doctorate, Universitatea din București
Vice-președinte al Fundației Culturale Memoria, București